Θεωρία Υπολογισμού

Το Εργαλείο FLEX

Το Εργαλείο FLEX

- **FLEX**: **F**ast **LEX**ical analyzer generator
- Εργαλείο για την αυτοματοποιημένη ***παραγωγή*** Σαρωτών - Λεκτικών Αναλυτών
- Σαρωτής (Scanner) - Λεκτικός Αναλυτής (Lexical Analyzer)
  - λογισμικό που εκτελεί λεκτική ανάλυση (lexical analysis) κειμένου (προγράμματος)
- Δέχεται ως είσοδο ένα αρχείο κειμένου (συνήθως, πηγαίος κώδικας) ως μια ακολουθία από χαρακτήρες και αναγνωρίζει ***Λεκτικές Μονάδες (tokens)***
- Τρέχουσα έκδοση 2.6.4 (https://github.com/westes/flex)
- Ευκολία χρήσης, υψηλή απόδοση, ευελιξία και εκφραστικότητα
- Συνεργασία με Γεννήτριες Συντακτικών Αναλυτών (π.χ. bison)

Λειτουργία FLEX

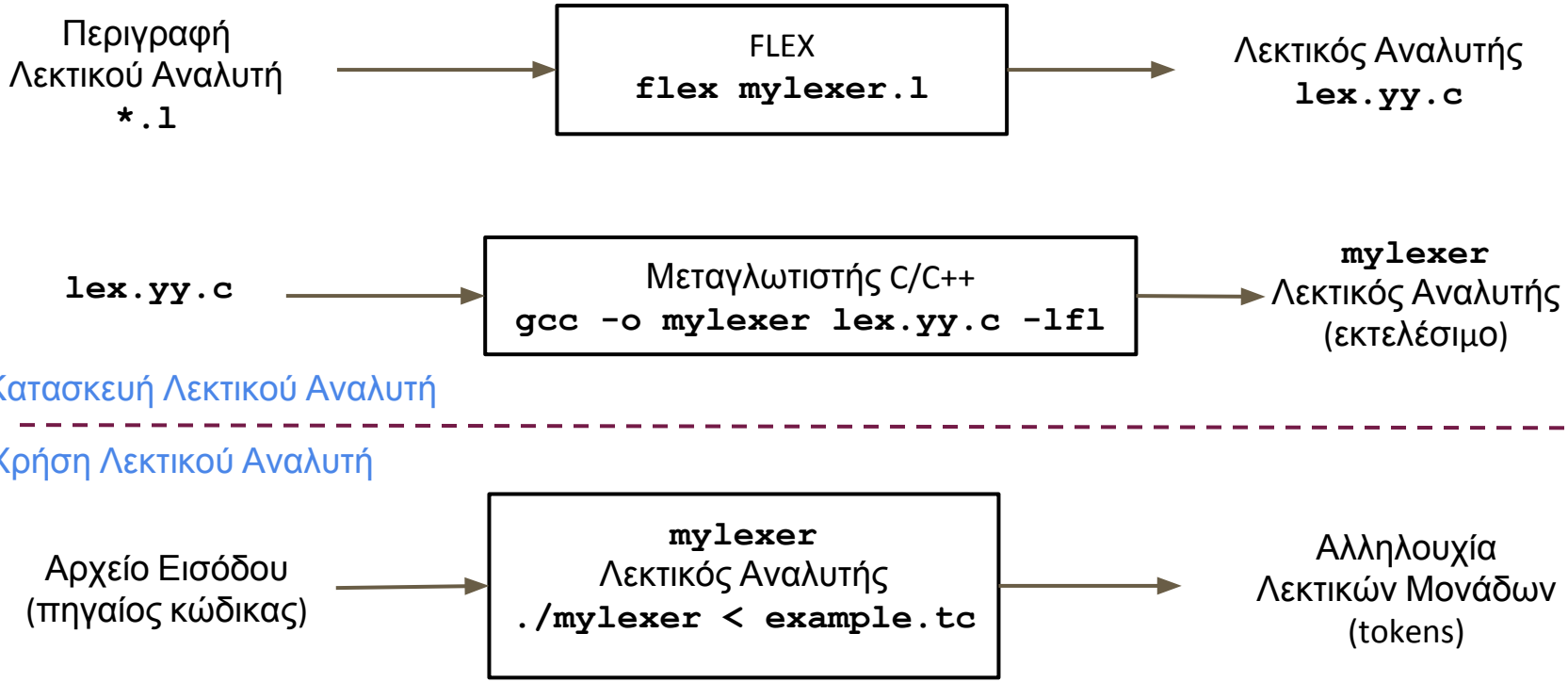

Μορφή Αρχείου Εισόδου flex

Κάθε αρχείο flex αποτελείται από τρεις ενότητες χωρισμένες μεταξύ τους από μία γραμμή η οποία περιέχει μόνο το σύμβολο %% στην αρχή της:

```
definitions
%%
rules
%%
user code
```

Ενότητα Ορισμών (definitions)

- Περιέχει δηλώσεις
  - **ονοματισμένων ορισμών** (name definitions) και
  - **αρχικές συνθήκες** (start conditions)
- Οι ονοματισμένοι ορισμοί έχουν τη μορφή:
  - `name definition`
  - `name` : είναι μια λέξη η οποία ξεκινά με ένα γράμμα ή το χαρακτήρα κάτω παύλας (_) ακολουθούμενο από άλλα γράμματα, ψηφία, κάτω παύλες (_) ή παύλες (-)
  - `definition` : κανονική έκφραση που εκτείνεται μέχρι το τέλος της γραμμής
  - Ακολούθως χρησιμοποιώντας το `name` μέσα σε αγκύλες `{name}` μπορούμε να αναφερόμαστε στο συγκεκριμένο ορισμό

Ενότητα Ορισμών (2)

- Παραδείγματα Ορισμών

```
DIGIT [0-9]

ID    [a-z][a-z0-9]*

{DIGIT}+"."{DIGIT}*
```

- Ίδιο με την έκφραση:

```
([0-9])+"."([0-9])*
```

Ενότητα Ορισμών (3)

- Σχόλια
  - Ο flex υποστηρίζει σχόλια παρόμοια με τη γλώσσα C (C-style comments). Ο, τιδήποτε μεταξύ `/*` και `*/` θεωρείται σχόλιο. Ο flex μεταφέρει τα σχόλια αυτολεξεί στο παραγόμενο αρχείο κώδικα (**`lex.yy.c`**)
- Σύμβολα `%{` και `%}`
  - Ο,τιδήποτε περικλείεται μεταξύ των συμβόλων `%{` και `%}` επίσης αντιγράφεται αυτολεξεί στο παραγόμενο αρχείο κώδικα (**`lex.yy.c`**) χωρίς τα σύμβολα `%{` και `%}`
- Τα σύμβολα `%{` και `%}` πρέπει να εμφανίζονται μόνα τους σε ξεχωριστές γραμμές χωρίς ένθεση (unindented)

Ενότητα Ορισμών (4)

- Παράδειγμα %{ και %}

```
%{
    #define TK_ID  0
    #include <stdio.h>
    int lineCount = 0;
%}
```

Ενότητα Ορισμών (5)

- `%top` μπλοκ
  - Ένα `%top` μπλοκ είναι παρόμοιο με ένα `%{ ... %}` μπλοκ με τη διαφορά ότι τα περιεχόμενα του `%top` μπλοκ μεταφέρονται στην αρχή του παραγόμενου αρχείου κώδικα πριν από οποιονδήποτε ονοματισμένο ορισμό.
  - Οι χαρακτήρες `{` και `}` χρησιμοποιούνται για την οριοθέτηση του `%top` μπλοκ.
  - Το `%top` μπλοκ χρησιμεύει για τον ορισμών οδηγιών προς τον προ-επεξεργαστή (preprocessor) ή για τη συμπερίληψη αρχείων πριν από τον παραγόμενο κώδικα.

Ενότητα Ορισμών (6)

- Παράδειγμα `%top` μπλόκ

```
%top{

    /*This code goes at the "top" of the generated file*/

    #include <stdio.h>

    #include <string.h>

}
```

Ενότητα Κανόνων (rules)

- Η ενότητα ***κανόνες*** περιέχει μια σειρά κανόνων της μορφής:
  - `pattern action`
- πρότυπο (pattern): κάποιος ονοματισμένος ορισμός (definition) ή κάποια κανονική έκφραση
- ενέργεια (action): τοπικός κώδικας C/C++ ανάμεσα σε `{` και `}`
- Όταν η είσοδος ταιριάζει με κάποιο **`pattern`**, εκτελείται το **`action`**
- Σειρά εκτέλεσης κανόνων (προτεραιότητα): από πάνω προς τα κάτω

Κανόνες - Patterns (1)

Έκφραση	Ταιριάζει με (matches)
`x`	το χαρακτήρα `x`
`\x`	αν `x` είναι ένας από τους χαρακτήρες `a`, `b`, `f`, `n`, `r`, `t`, `v`, την ANSI ερμηνεία του, αλλιώς τον ίδιο τον χαρακτήρα `x` (χρησιμοποιείται για τους ειδικούς χαρακτήρες - escape characters, όπως για παράδειγμα το '*')
`.`	οποιονδήποτε χαρακτήρα εκτός του newline
`\x2a`	το χαρακτήρα με δεκαεξαδική τιμή 2a
`\123`	το χαρακτήρα με οκταδική τιμή 123

Κανόνες - Patterns (2)

Έκφραση	Ταιριάζει με (matches)
`[xyz]`	έναν από τους χαρακτήρες `x`, `y`, `z` (κλάση χαρακτήρων)
`[abj-oZ]`	ένα `a`, ή ένα `b`, ή οποιονδήποτε χαρακτήρα από το `j` έως και το `o` ή το `Z` (κλάση χαρακτήρων με ένα εύρος (range))
`[^A-Z]`	οποιονδήποτε χαρακτήρα εκτός αυτών της κλάσης, σε αυτή την περίπτωση, οποιονδήποτε χαρακτήρα εκτός από τα κεφαλαία γράμματα
`r*`	καμιά ή περισσότερες εμφανίσεις της κανονικής έκφρασης `r`
`r+`	μια ή περισσότερες εμφανίσεις της κανονικής έκφρασης `r`

Κανόνες - Patterns (3)

Έκφραση	Ταιριάζει με (matches)
`r?`	καμιά ή μια εμφάνιση της κανονικής έκφρασης `r` (προαιρετικά `r`)
`r{2,5}`	2 μέχρι 5 εμφανίσεις της κανονικής έκφρασης `r`
`r{2,}`	2 ή περισσότερες εμφανίσεις της κανονικής έκφρασης `r`
`{name}`	την επέκταση του ονοματισμένου ορισμού `name`, όπως αυτός ορίζεται στην ενότητα των ορισμών (definitions)
`"[xyz]\"foo"`	τη συμβολοσειρά `[xyz]"foo`

Κανόνες - Patterns (4)

Έκφραση	Ταιριάζει με (matches)
`r|s`	την κανονική έκφραση `r` ή την `s` (διάζευξη)
`rs`	την κανονική έκφραση `r` ακολουθούμενη από την `s` (παράθεση)
`r/s`	την κανονική έκφραση `r` αλλά μόνο όταν ακολουθείται από την κανονική έκφραση `s` (η οποία δε διαβάζεται στη `yytext`)
`^r`	την κανονική έκφραση `r` αλλά μόνο στην αρχή μιας γραμμής
`r$`	την κανονική έκφραση `r` αλλά μόνο στο τέλος μιας γραμμής

Κανόνες - Patterns (5)

Έκφραση	Ταιριάζει με (matches)
`<s>r`	την κανονική έκφραση `r` αλλά μόνο με αρχική συνθήκη `s`
`<s1,s2,s3>r`	την κανονική έκφραση `r` αλλά μόνο με αρχική συνθήκη `s1` ή `s2` ή `s3`
`<*>r`	την κανονική έκφραση `r` με οποιαδήποτε αρχική συνθήκη
`<<EOF>>`	το τέλος του αρχείου
`<s1,s2><<EOF>>`	το τέλος του αρχείου αλλά μόνο με αρχική συνθήκη `s1` ή `s2`

Ταίριασμα της Εισόδου (1)

- Όταν εκτελείται (run) ο Λεκτικός Αναλυτής, αναλύει την είσοδο για συμβολοσειρές (strings) οι οποίες ταιριάζουν με κάποια από τα δηλωθέντα patterns του
- Αν ταιριάζουν περισσότερα από ένα patterns επιλέγεται αυτό που ταιριάζει τους περισσότερους χαρακτήρες εισόδου (το μεγαλύτερο μήκος εισόδου)
- Αν ταιριάζουν περισσότερα από ένα patterns με το ίδιο μήκος εισόδου τότε επιλέγεται αυτό που έχει δηλωθεί πρώτο στο αρχείο flex

Ταίριασμα της Εισόδου (2)

- Όταν καθοριστεί το ταίριασμα (matching), το τμήμα της εισόδου που αντιστοιχεί στο ταίριασμα, ονομάζεται ***λεκτική μονάδα (token)***, είναι διαθέσιμο μέσω της καθολικής μεταβλητής `char* yytext`
  - Το μήκος της λεκτικής μονάδας, δηλαδή το πλήθος των χαρακτήρων της, είναι διαθέσιμο μέσω της καθολικής μεταβλητής `int yyleng`
- Εκτελείται η ενέργεια του pattern που ταίριαξε με τμήμα της εισόδου
- Συνεχίζεται το σάρωμα (scanning) της εναπομείνασας εισόδου για το επόμενο ταίριασμα

Ταίριασμα της Εισόδου (3)

- Αν δεν βρεθεί ταίριασμα, τότε εκτελείται ο *προκαθορισμένος κανόνας (default rule):*
  - Ο επόμενος χαρακτήρας της εισόδου δίνεται στην έξοδο (standard output)
- Παρατήρηση
  - Μόνο του το σύμβολο `%%` σε ένα αρχείο flex δημιουργεί έναν πολύ απλό Λεκτικό Αναλυτή ο οποίος απλά αντιγράφει στην έξοδο την είσοδό του, χαρακτήρα προς χαρακτήρα

Κανόνες - Actions (1)

- Σε ένα κανόνα, κάθε pattern έχει μια αντίστοιχη ενέργεια (action) η οποία μπορεί να είναι οποιαδήποτε εντολή (statement) της C
- Αν η ενέργεια περιλαμβάνει πολλές εντολές της C οι οποίες εκτείνονται σε πολλές γραμμές, περικλείονται σε άγκιστρα
  - ```
    pattern {
                ...
            }
    ```
- Η ενέργεια εκτελείται κάθε φορά που η είσοδος ταιριάζει (match) με το αντίστοιχο pattern
- Αν η ενέργεια είναι κενή, τότε η είσοδος που ταιριάζει, απλώς αγνοείται
    ```

Κανόνες - Actions (2)

- Ειδικές Οδηγίες (special directives)
  - **`ECHO`**
    - Εκτυπώνει στην έξοδο το τμήμα της εισόδου που αντιστοιχεί στο ταίριασμα, δηλαδή το περιεχόμενο της **`yytext`**
  - **`BEGIN`**
    - Ενεργοποιεί την αντίστοιχη αρχική συνθήκη (θα το δούμε στη συνέχεια)
  - **`REJECT`**
    - Απορρίπτει το ταίριασμα που έχει γίνει και προχωράει στο αμέσως επόμενο δυνατό ταίριασμα

Ενότητα Κώδικα (user code)

- Προαιρετική ενότητα
- Περιέχει βοηθητικό κώδικα C/C++
- Ενσωματώνεται ως έχει
- Ορισμός βοηθητικών συναρτήσεων
- Καλούνται από τις ενέργειες των κανόνων
- Περιέχει την **`main`** για αυτόνομο Λεκτικό Αναλυτή

Τυπική Μορφή Αρχείου Εισόδου

Συνήθως ένα αρχείο flex αποτελείται από τις τρεις προαναφερθείσες ενότητες χωρισμένες μεταξύ τους από μία γραμμή η οποία περιέχει μόνο το σύμβολο %% καθώς και από ένα μπλοκ %{ και %} στην αρχή.

```
%{
   C inclusion
%}
definitions
%%
rules
%%
user code
```

Παράδειγμα (`lexer-1.l`)

```
%{
    #include <stdio.h>
%}
NUMBER    [+|-]?([0-9]+\.?|[0-9]*\.[0-9]+)
ID        [a-zA-Z_][0-9a-zA-Z_]*
%%
{NUMBER}      { printf("Found the number %s\n", yytext); }
{ID}          { printf("Found the identifier %s\n", yytext); }
.             { printf("Error\n"); }
%%
int main() {
  yylex();
}
```

Δημιουργία Λεκτικού Αναλυτή

- Παραγωγή κώδικα
  - `flex lexer-1.l`
- Μεταγλώττιση
  - `gcc lex.yy.c -lfl`
- Εκτέλεση
  - `./a.out < example-1_test-1.in`

Αρχικές Συνθήκες (Start Conditions)

- Μηχανισμός για την υπό συνθήκη ενεργοποίηση κανόνων
  - Κάθε κανόνας του οποίου το pattern έχει πρόθεμα **<sc>** θα ενεργοποιηθεί μόνο εφόσον ο Λεκτικός Αναλυτής βρίσκεται στην αρχική συνθήκη με όνομα **sc**
  - Για παράδειγμα ο κανόνας

```
<STRING>[^"]*        {   /* eat up the string body ... */
                         ...
                     }
```

θα ενεργοποιηθεί μόνο εφόσον ο Λεκτικός Αναλυτής βρίσκεται στην αρχική συνθήκη **STRING**

Αρχικές Συνθήκες (2)

- Οι αρχικές συνθήκες δηλώνονται στην ενότητα των ορισμών χρησιμοποιώντας τις οδηγίες **`%s`** ή **`%x`** ακολουθούμενες από μια λίστα ονομάτων

```
/* inclusive start condition */
```

  - **`%s  CONDITION`**

```
/* exclusive start condition */
```

  - **`%x  CONDITION`**

Αρχικές Συνθήκες (3)

- *εγκλειστική (inclusive)* **`%s CONDITION`**
  - Ενεργοί οι κανόνες με συνθήκη **`CONDITION`** ή χωρίς συνθήκη
- *Αποκλειστική (exclusive)* **`%x CONDITION`**
  - Ενεργοί **μόνο** οι κανόνες με συνθήκη **`CONDITION`**

- Οι αποκλειστικές αρχικές συνθήκες επιτρέπουν τον καθορισμό "mini-scanners" οι οποίοι σαρώνουν τμήματα της εισόδου τα οποία είναι συντακτικά διαφορετικά από την υπόλοιπη είσοδο (π.χ. σχόλια σε κώδικα)

Αρχικές Συνθήκες (4)

- Μια αρχική συνθήκη ενεργοποιείται (ή αλλάζει) με την ενέργεια **`BEGIN`**
  - **`BEGIN(CONDITION)`**
- Μέχρι την εκτέλεση της επόμενης ενέργειας **`BEGIN`**, οι κανόνες με τη συγκεκριμένη αρχική συνθήκη θα είναι ενεργοί και οι κανόνες με άλλες αρχικές συνθήκες θα είναι ανενεργοί
- Με την **`BEGIN(0)`** ή την **`BEGIN(INITIAL)`** επιστρέφουμε στην αρχική κατάσταση, όπου μόνο κανόνες χωρίς αρχικές συνθήκες είναι ενεργοί
- Η τρέχουσα αρχική συνθήκη δίνεται μέσω του **`YY_START`** (ακέραια τιμή)

Αρχικές Συνθήκες (5)

Παράδειγμα Λεκτικού Αναλυτή (scanner) ο οποίος αναγνωρίζει C comments διατηρώντας παράλληλα κι ένα μετρητή για την τρέχουσα γραμμή εισόδου

```
%{
    int line_num = 1;
%}
/* definitions section */
%x comment
%%
"/*"                    BEGIN(comment);

<comment>[^*\n]*        /* eat anything that's not a '*' */
<comment>"*"+[^*/\n]*   /* eat up '*'s not followed by '/'s */
<comment>\n             ++line_num;
<comment>"*"+"/"        BEGIN(INITIAL);
```

Μεταβλητές και Συναρτήσεις (1)

Σύμβολο	Περιγραφή
`int yylex()`	• Η κύρια συνάρτηση του Λεκτικού Αναλυτή η οποία σαρώνει το αρχείο εισόδου για την αναγνώριση Λεκτικών Μονάδων • Η σάρωση συνεχίζεται έως το τέλους του αρχείου εισόδου είτε έως ότου κάποια ενέργεια εκτελέσει ένα **`return`** statement • Επιστρέφει έναν ακέραιο αριθμό, που συνήθως αντιστοιχεί σε μια Λεκτική Μονάδα ή 0 για **`EOF.`** Για συνεργασία με τον bison πρέπει να θέσει για κάθε Λεκτική Μονάδα την κατάλληλη τιμή στην καθολική μεταβλητή yylval του bison
`char* yytext`	Περιέχει το τμήμα της εισόδου που αντιστοιχεί στο ταίριασμα κατά την τελευταία κλήση της **`yylex()`**
`int yyleng`	Περιέχει το πλήθος των χαρακτήρων που περιέχονται στο **`yytext`**

Μεταβλητές και Συναρτήσεις (2)

Σύμβολο	Περιγραφή

`void yymore()`	Δηλώνει ότι στο επόμενο ταίριασμα η Λεκτική Μονάδα πρέπει να προσαρτηθεί στην τρέχουσα τιμή της **`yytext`** αντί να την αντικαταστήσει
	Παράδειγμα (input: “meta-analysis” output: “meta-meta-analysis”)
	`%%`
	`meta-  ECHO; yymore();`
	`analysis  ECHO;`

`void yyless(int n)`	Επιστρέφει τους χαρακτήρες της τρέχουσας Λεκτικής Μονάδας, εκτός από τους πρώτους n, πίσω στο ρεύμα εισόδου (input stream). Για παράδειγμα, ο ακόλουθος κώδικας για την είσοδο “foobar” θα εκτυπώσει “foobarbar”:
	`%%`
	`foobar  ECHO; yyless(3);`
	`[a-z]+  ECHO;`

Μεταβλητές και Συναρτήσεις (3)

Σύμβολο	Περιγραφή
`int input()`	Διαβάζει τον επόμενο χαρακτήρα από το ρεύμα εισόδου
`void unput(char c)`	τοποθετεί τον χαρακτήρα `c` πίσω στο τρέχον ρεύμα εισόδου (θα είναι ο επόμενος χαρακτήρας που θα σαρωθεί)
`int yyterminate()`	Τερματίζει τη λειτουργία της συνάρτησης **`yylex()`** επιστρέφοντας 0
`int yywrap()`	Καλείται κάθε φορά που συναντάται τέλος αρχείου. Αν επιστραφεί 1, η λεκτική ανάλυση τερματίζεται, ενώ αν επιστραφεί 0 συνεχίζει
`FILE *yyin`	Το αρχείο εισόδου το οποίο σαρώνει η **`yylex`** για την αναγνώριση Λεκτικών Μονάδων

Μεταβλητές και Συναρτήσεις (4)

Σύμβολο	Περιγραφή
`void yyrestart(FILE *f)`	Παίρνει ως όρισμα ένα δείκτη σε αρχείο και αρχικοποιεί το **`yyin`** για σάρωση από αυτό
`FILE* yyout`	Το αρχείο εξόδου στο οποίο γράφεται η έξοδος του Λεκτικού Αναλυτή (**`ECHO`** output)

Αναφορές

- Εγχειρίδιο χρήσης (manual) του FLEX, έκδοση 2.6.4
- Διαφάνειες Φροντιστηρίου Θεωρίας Υπολογισμού 2014